

Euskal Hiria Sutan
X. Montoia

Oro har, liburua irakurri dut ahalegin handirik egin gabe, gustura, eta beraz, irakurketa ontzat jotzen dut. Baina, halaber, liburua “bukatzuz joateko” gogoa banuela aitortu behar dut. Eta ez dit “idazle honek idatzi duen guztia irakurri behar dut” sentsaziorik utzi. Egia esateko, une honetan ez zait gehiegi inporta Montoiaren liburu gehiago irakurtzea ala ez. Astia izango banu, agian hala egingo nuke. Baina gaur egun denbora aldetik ditudan mugak ikusita, eta irakurri diodanarekin, hortxe geratzen naiz. Liburua nahiko literarioa da, egileak irudimena badu eta gure euskal gizartearen alderdi asko erretratatzeko badaki. Oso hemengoa da Montoiaren literatura. “Made in Euskadi” zigilu nahastezina dauka. Hori ona eta txarra da. Baina, oro har, onagoa da txarragoa baino. Azken finean, geurea preziatzen jakin behar dugu. Askotan justu kontrakoa egiten baitugu, hau da, kanpotik iristen zaigun guztia goraiatu eta gure barne-ekoizpena sistematikoki gaitzetsi. Liburu lokalista dela? Ba bai. “Errealitatearen” gainean duen begirada zertxobait bat lerratua eta maltzurra dela? Hala da, bai. Zama ideologiko handixea daukala? Jakina. Benetako pertsonen buruzko aipamenak badaezpadako gustukoak gerta daitezkeela, eta batez ere zenbait kasutan? Baita ere (esaterako, “emakume aurkezle” bati buruz egiten dituen aipamenak... Eta zer, gizonak hanka artetik pasaraztea gustatzen bazaio? Auskalo egileak zenbat neska gonbidatu dituen bere etxeko *pikaderoa* ezagutzera...). Gainera, horren pertsonalak diren ikuspegi horiek asmo txarrekoak izateko arriskua ere badago. Eta baliteke erdeinu ideologikoa eta erdeinu pertsonala nahastuta egotea (eta arrazoi pertsonal hutsengatik, soil-soilik). Niretzat hori halako zama bat da. Eta lepotik zama bat eskegitzen baduzu, ezin izango duzu altuegi hegan egin. Euskarari dagokionez, oso zuzena da, oso aratza da, eskuairaz eta kartaboiz trazatua egongo balitz bezala; zertxobait gogora dakarkit Afrikako mapa, herrialde mugakide lerrozuzen horiekin... Baina, horrek berekin dakartzan mugak gorabehera, Montoiak oso altu utzi du pabiloia.

Nolanahi ere, ez naiz gehiegi identifikatzen Montoiak bizitzari buruz duen ikuspegi punk-abertzalearekin. Eta Montoiarentzat garrantzitsuak izan daitezkeen alderdiak, niretzat, neure bizitza pertsonalean, ez dira horren garrantzitsuak, ez behintzat horraino. 19 urte baino ez nituen eta ordurako Hertzainak, La Polla Récord, El Drogas, Kortatu taldeek eta bestek ez ninduten bereziki hunkitzen, nigan inoiz ez zuten aparteko grinarik iratzarri... Adin horrekin musika klasikoa topatu berria nuen. Askotan neure buruari galdetu izan diot ea mundu hiper-abertzale hura zergatik ote zen erabat gorra beste musu-mota batzuetarako, alkoholez erabat bustitako ohiko ostia txarrekoengan bakarrik arreta jarri beharrean, esaterako. Halaber, hostia txarra-pubertarioan eta etengabeko mozkortze-egoeran erro sakonak botata zituen underground kulturari buruz halako mito bat sortu zen... Egia da super-sukaldarien kontuarekin kaskoa nahiko eta sobera berotu digutela. Baina egia ere bada, beste batzuek asmatzen jakin duten “bikaintasun” bakarra kalimotxoia izan dela: laborategiko ardoa eta Coca-cola. Mugimendu hori gehiegi ez dela idealizatu behar esan nahi dut. Badu halako xarma bat, baina herrialde modura ez dut uste oso urrutira eramango gaituenik. Nerabezeroaren eta lehen gaztaroaren arteko fase bat dela esango nuke (15etik 18/19 urtera bitartean). Baina 20 urte badituzu eta oraindik jarraitzen baduzu koordinatu horietan mugitzen... txarra. Txar-txarra.

Eta Bernardo Atxagaren Euskal Hiriari su emateari dagokionez... Bueno, behintzat euskal hiri hori arrazoizko helburutzat jo daiteke. Non dago zuen helburua? Zer izan da Euskal Nazioaz? Gogoratzen al zarete? Zazpi lurraldeak bakar batean batzera

gindoazen, eta nazio handi bat sortu. Eta horretarako, gazte-belaunaldi bat bidali genuen hiltegia. Beno, nahaspilategia. Ez dakit, batzuetan, zentzumen praktikoa baliogabeturik daukagun pijo batzuk ez ote garen izan galdetzen diot neure buruari. Ondo dago amestea. Baina, gero, esnatzen zarenean, zer daukazu?